

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс: 987-65-14, e-mail: VASarch@bitex.com

изх. №.....
дата.....26.2.2012 г.

**ДО КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ**

**ДОПЪЛНИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ
НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**

**ПО ПРИЕТИЯ НА ПЪРВО ЧЕТЕНЕ
ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И
ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

От името на Висшия адвокатски съвет искам да потвърдя пред Вас, че изцяло поддържаме нашето становище изх. № 249/22.02.2012 г. по внесения на 14.02.2012 г. в Народното събрание Законопроект за изменение и допълнение на ГПК, засягащ някои разпоредби относно регулатията на изпълнителното производство.

Наред с това наше становище, искаме да поставим на вниманието Ви следните важни въпроси, което трябва да се преценят внимателно преди законопроектът да бъде приет:

1. Евентуалната промяна на чл. 411, ал. 1 ГПК с добавянето на думите „или по местоизпълнението“ носи потенциалната опасност да обезсмисли извършената през 2009 г. промяна в този текст, която тогава целеше разтоварването от заповедни производства на онези районни съдилища, в чийто съдебен район се намираха по-голяма част от големите кредитори.

Също така, създаването на подобна алтернативна възможност за кредиторите, носи възможността за допълнително затрудняване на дължниците физически лица, когато заповедното производство се образува в районен съд, намиращ се далеч от техния постоянен адрес. Обикновено това са хора в силно затруднено материално положение. Воденето на заповедни

производство срещу тях в съдилища, които са на различни от адресите им места, допълнително ще увеличи материалните им затруднения по организирането на защитата им за възражение.

2. Категорично неприемливо е предложението за добавянето на нова алинея в чл. 83 от Закона за частните съдебни изпълнители.

Не е ясна логиката на вносителите, които са формулирали текст, че при определянето на сумата на материалния интерес не се включва адвокатското възнаграждение.

Когато адвокатското възнаграждение от исковия процес е присъдено на спечелилата делото страна, то се включва в изпълнителния лист и представлява съдебно потвърдено вземане, за които може да се търси принудително изпълнение. Следователно то е част от материалния интерес, за чието удовлетворяване се образува изпълнителното дело.

Няма никаква логика адвокатското възнаграждение за воденето на изпълнителното дело да се лишава от характеристиката си на вземане, което се събира в същото производство. Изключването му от материалния интерес е предпоставка за осуетяване на събирането му и това е в пълно противоречие с правната логика на нормите, уреждащи събирането на дължимите в изпълнителното производство такси и разноски. Не може да се приеме, че за събирането на направените разноски за адвокатски възнаграждения в изпълнителното производство съдебният изпълнител ще работи безплатно. Ако това се допусне, ще се компрометира интересът на частните съдебни изпълнители да събират адвокатски възнаграждения в изпълнителния процес.

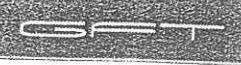
Предложението е неприемливо и защото действащата разпоредба на чл. 435, ал. 2 ГПК урежда правото на обжалване на постановлението за разноските (включително и адвокатското възнаграждение). Така законодателят е предвидил защита на всички страни в изпълнителното производство.

3. Очевидно е, че предлаганите изменения на правните норми, свързани с изпълнителното производство, не са резултат на задълбочен юридически и икономически анализ от страна на вносителите. Липсва обосновка за оценката на въздействието, което предлаганите нови правни норми биха оказали върху регулираните обществени отношения. В насока за преодоляването на този недостатък на законопроекта Ви предлагаме постъпилото във Висшия адвокатски съвет становище, изготовено от адвокат Александър Тонев, специалист в разглежданата правна материя и университетски преподавател.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

ЙОРДАН ШКОЛАГЕР

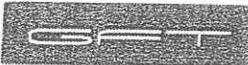
София и Тополе
Висш адвокатски съвет
Вх. номер 112
..... 02. 6. 2012 г.
ул. "Калоян" 1А

СТАНОВИЩЕ
ПО
ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС
(внесен от н.пр. Ивайло Георгиев Тошев, Емил Йорданов Радев и
Даниела Димитрова Миткова на 14.02.2012 г.)

§ 1. В Чл. 73 се създава нова ал. 4 със следното съдържание:

„(4) Процентът на пропорционалната такса по изпълнителните дела намалява с увеличаване на интереса, като таксата не може да надвишава максималния размер, определен в тарифата по ал. 3.”

На първо място, следва да се има предвид, че таксите, събиращи от частните съдебни изпълнители съгласно Тарифа за таксите и разносите към Закона за частните съдебни изпълнители (приета с ПМС № 92 от 19.04.2006 г., обн., ДВ, бр. 35 от 28.04.2006 г.) нямат харектера на държавни такси (публични вземания), тъй като имат частноправен характер. Таксите на частните съдебни изпълнители представляват възнаграждение за извършваната от тях работа, изразяваща се в осъществяване определените от закона изпълнителни действия, насочени към принудително удовлетворяване на едно нарушено субективно гражданско право. Както е посочено в самия закон уреждащ правното положение на частните съдебни изпълнители, те са частни лица, на които държавата възлага публичноправна функция по принудително изпълнение на гражданска субективни притезателни права (чл.2, ал.1 ЗЧСИ). Макар да действат като органи на принудително изпълнение, наред с държавните съдебни изпълнители, частните съдебни изпълнители не са държавни служители, а запазват статуса си на частни лица, които изпълняват публичноправни функции. Подобно е правното положение на нотариусите, които са частни лица, на които държавата е възложила осъществяването на официална удостоверителна функция. Поради това качество на частните съдебни изпълнители, събираните от тях такси не са държавни такси по смисъла на Закона за държавните такси, а частноправно тяхно вземане, възнаграждение за осъществяваната специфична дейност. На този извод сочи и

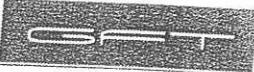

редът за събиране таксите на частните съдебни изпълнители, който е идентичен с реда за събиране на нотариални такси и адвокатски възнаграждения – за дължимите неплатени такси и разноски частният съдебен изпълнител може да поиска издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 ГПК независимо от техния размер (чл. 79 ГПК). Само граждански субективни права в широк смисъл подлежат на установяване и принудително удовлетворяване по реда на гражданския процес.

От това следва, че предлаганата новела към чл. 73 ГПК касае единствено таксите по съдебното изпълнение при държавен съдебен изпълнител, които имат харектера на държавна такса (публично вземане). В изпълнителното производство пред държавен съдебен изпълнител се събират такси съгласно Раздел II на Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК, като в чл. 53, ал. 1 от същата тарифа е предвиден размерът на дължимата пропорционална такса върху събраната сума. Видно от сега действащата уредба по Тарифата за таксите, събиращи от съдилищата по ГПК, пропорционалната такса за събрана сума е комбинация от твърда сума и процент, като процентът намалява при увеличаване размера на събраното вземане. Тоест, и при сега действащата уредба на пропорционалната такса по чл. 53 от Тарифата е предвидено, че пропорционалната такса намалява с увеличаване размера на подлежащото на изпълнение вземане. По отношение таксите, събиращи от частни съдебни изпълнители, пропорционалната такса според материалния интерес и при сегашната уредба намалява с увеличаването на интереса (чл. 83, ал. 2 ЗЧСИ).

Ето защо, единствената промяна, която би постигнало предложеното изменение на чл. 73 ГПК, е по същество да се установи максимален размер на пропорционалната такса, събирана по изпълнителните дела. Аналогична промяна се предлага и в чл. 83, ал. 2 ЗЧСИ, като в законовата разпоредба се добавя, че таксата не може да надвишава максималния размер, определен в тарифата по чл. 78, ал. 2 ЗЧСИ.

Считам, че това предложение е неподходящо по няколко причини. В мотивите към Проекта за изменение и допълнение на ГПК обосновката за предлаганата промяна е, че практиката показвала, че в някои случаи начисляваните пропорционални такси достигат до повече от половината от размера на дълга, а в отделни случаи дори го надвишавали, обстоятелство, което не би могло да се предвиди от дължника към момента, в който задължението му е установено в годен изпълнителен титул. Ако и

Доколкото е налице такъв проблем, констатиран в практиката на съдебното изпълнение, този проблем е свързан с размерите на пропорционалната такса, определени в съответните тарифи (Тарифата за таксите, събиращи от съдилищата по ГПК и Тарифата за таксите и разноските към ЗЧСИ). Решението не би могло да бъде търсено и постигнато чрез изменение на чл. 73 ГПК. Такова изменение не би постигнало облекчаване на масата от дължниците, които дължат неголеми вземания, а единствено дължници по крупни вземания.

Облекчаването на дължниците би могло да се постигне чрез изменение на действащите тарифи за таксите в съдебното изпълнение, т.е. това е въпрос на подзаконова нормативна уредба, а не на изменение на ГПК и ЗЧСИ в тази им част. Държавното регулиране на таксите и цените на определени услуги се постига най-сполучливо именно чрез подзаконови нормативни актове (тарифи), приемани в рамките на нормотворческата компетентност на органите на изпълнителната власт, а не чрез актовете на законодателната власт, тъй като само органите на изпълнителната власт, които отговарят за изпълнението на законите, могат достатъчно гъвкаво и адекватно да регулират динамичните обществени отношения.

Проблемът с натоварването на дължника с такси следва да се реши чрез изменение на двете действащи тарифи, като се потърси подходящо съчетание на двата компонента на таксата – твърда сума и процент от събраната сума. Едва ли въвеждането на максимален размер на пропорционалната такса ще доведе до търсения резултат.

На първо място, както се посочи, това няма да засегне повечето дължници, които имат сравнително малки задължения (ако се съди по етажната прогресия, възприета в т.26 ТТЗЧСИ и чл. 53 от Тарифата за таксите, събиращи от съдилищата по ГПК, горният праг е 100 000 лева, т.е. при сега действащата уредба това би следвало да е максималната сума, върху която ще се начислява пропорционална такса за удовлетворяване на парично вземане).

На второ място, **въвеждането на максимален размер на пропорционалната такса ще лиши частните съдебни изпълнители от стимул да събират големи по размер парични вземания, а при съдебното изпълнение, осъществявано от държавни съдебни изпълнители, ще лиши бюджета от съответни приходи от държавни такси.** Загубите за бюджета биха били несъизмерими с целеното облекчаване на дължници с по-големи по размер задължения и

ще се затрудни тяхното принудително изпълнение (загубата за бюджета ще бъде налице и при изпълнението чрез частни съдебни изпълнители, доколкото част от събраната такса по т.26 ТТРЗЧСИ под формата на ДДС и преки данъци постъпва в бюджета).

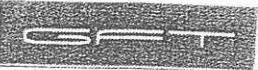
В този смисъл, следва да се приемат за правилни съображенията на вносителя на законопроекта за изменение и допълнение на ЗЧСИ (обн., ДВ, бр. 31 от 2007г.), че при отпадане на максималния размер на пропорционалната такса се осигурява равнопоставеност на дължниците. Те са равнопоставени, доколкото размерът на таксата е пропорционален на интереса – събраната сума, а биха били неравнопоставени, ако се облекчават дължниците с по-големи задължения за сметка на масовия случай, в който размерът на вземанията-предмет на принудително изпълнение е под 100 000 лева.

Към аргумента за равнопоставеност на дължниците следва да се добави и посоченото съображение за загуба на постъпления за бюджета. Все пак, не бива да се забравя, че частните съдебни изпълнители събират и вземания на държавата, която винаги е присъединен по право взискател по силата на чл. 458 ГПК.

Относно фискалните съображения и съображенията за равнопоставеност на дължниците в мотивите към законопроекта липсва какъвто и да е анализ, основан на статистически и икономически данни, включително прогнозен резултат.

Предложението е несполучливо и неподходящо тъкмо за изпълнителното производство, тъй като в това производство осребряването на повече и на голяма стойност обекти е свързано със сериозни разходи, труд, усилия и време.

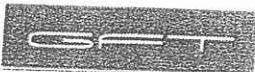
Не би се постигнала и посочената в мотивите към законопроекта необходимост от обоснованост и реципрочност на разноските по изпълнението съгласно цитираната там Препоръка № 17/2003г. на Съвета на Европа. **Чрез простото въвеждане на максимален размер на пропорционалната такса не би могла да се постигне целената обоснованост и реципрочност, която следва да засяга всички разноски по изпълнението, а не само пропорционалната такса за събрана сума.** Обосноваността следва да бъде на първо място икономическа, като бъдат съобразени съответните равнища на цените на различните видове услуги в страната, доходите на населението, разходите на съдебните изпълнители, на страните и участниците в изпълнителното производство и пр. Тази обоснованост следва да засегне всеки елемент на разноските по

изпълнението – такси за извършване на изпълнителни действия, разноски за вещи лица, технически помощници и пазачи на имущество-предмет на принудително изпълнение, адвокатско възнаграждение за представителство в изпълнителното производство и пр. Реципрочността на разноските от своя страна следва да се изрази в съобразяване на разноските по изпълнението с паричната оценка на подлежащото на изпълнение право (материалния интерес).

Осъзнавайки голямото значение на посочените принципи, може да се препоръча установяването им като изричен принцип в изпълнителното производство – **принцип за съразмерност**. Този принцип следва да обхване както разноските по изпълнението, така и изпълнителните действия. Към момента принципът за съразмерност не е изрично закрепен в уредбата на изпълнителното производство по ГПК. При липсата на такъв изрично закрепен принцип и при наличието на разпоредбата на чл. 442 ГПК, принудителното изпълнение може да бъде насочено срещу всяко имуществено право на дължника, напр. недвижим имот на дължника, дори за сравнително малко по размер вземане. Това означава, че възискателят може да насочи изпълнението едновременно върху правата на дължника върху движими вещи, недвижими имоти, вземания и ценни книги, т.е. върху цялото имущество на дължника. Разбира се, дължникът не е лишен от защита, тъй като може да предложи замяна на обекта и начина на изпълнението по реда на чл. 443 ГПК, по което искане съдебният изпълнител е длъжен да се произнесе и да направи обоснована преценка дали по тази начин интересът на възискателя би бил защищен.

На този етап ГПК не е възприел принципа за поредност на изпълнението, т.нар. gradus executionis. Възискателят не е длъжен да спазва някаква поредност при изпълнението, като например обърне изпълнението първо върху движимото имущество и вземанията на дължника и, ако то се окаже недостатъчно, тогава да пристъпи към изпълнение върху недвижим имот. Такава поредност при изпълнението бе възприета в чл. 389а ГПК/отм./ (в редакцията от ДВ, бр. 89 от 1976 г.) при изпълнение върху вещ в режим на съпружеска имуществена общност. Съгласно тази разпоредба, изпълнение на вземане срещу един от съпрузите може да бъде насочено върху вещ, която е в съпружеска общност само за частта от вземането, която не може да бъде удовлетворена чрез удръжки от трудовото възнаграждение на съпруга-дължник в продължение на шест месеца и чрез изпълнение върху друго негово лично имущество. Ако вземането

или част от него не може да се събере по този ред, изпълнението може да се насочи върху вещ - имуществена общност. Поредност на изпълнението е установена и в чл. 88 от Търговския закон - принудителното изпълнение за задължения на събирателно дружество се насочва най-напред срещу дружеството, а при невъзможност за удовлетворение - срещу съдружниците.

Установяването на принципа за съразмерност в изпълнителното производство ще ограничи упражняваната правна принуда върху дължника до необходимия и обоснован с оглед интереса на взискателя интензитет. Принципът за съразмерност следва да се отнася както до изпълнителните спосobi, така и до разносите по изпълнението. Този принцип би могъл да намери проявление в установяване на поредност на изпълнението /gradus executionis/, като при удовлетворяване на парични притезания изпълнението първо се насочва върху движимите вещи и вземанията на дължника, а при невъзможност за удовлетворяване в определен от закона срок /например, шестмесечен/, изпълнението се обръща върху недвижимите имоти на дължника. **По този начин ще се ограничи възможността за натрупване на големи по размер разноски за събиране на малки по размер вземания.** **Взискателят няма да бъде увреден, доколкото удовлетворяването на вземането му може да бъде обеспечено** чрез налагане на възбрана, която да препятства увреждащите разпоредителни действия на дължника с недвижимия имот, ако изпълнението върху движимите вещи и вземанията на дължника не доведе до удовлетворяване на взискателя.

Наред с гореизложените аргументи, така предложеният текст на ал.4 страда от редакционно несъвършенство и неяснота. В двете действащи тарифи, регламентиращи таксите в съдебното изпълнение, се уреждат **редица пропорционални такси** - за описание на движими и недвижими вещи, за въвод във владение, за изготвяне на постановление за възлагане, за извършване на публична продан и продажба на заложено имущество по реда на Закона за особените залози или на ГПК, за събрана сума (чл. 47-53 от Тарифата за таксите, събиращи от съдилищата по ГПК, т.т. 20-26 ТТРЗЧСИ). От предложения текст не става ясно коя пропорционална такса визира разпоредбата. Таксите за описание на имущество, за въвод във владение, за изготвяне на постановление за възлагане, за извършване на публична продан и продажба на заложено имущество по реда на Закона за особените залози или на ГПК са авансови, докато таксата за изпълнение на

парично вземане не е авансово дължима, доколкото е обвързана с постигане на определен резултат – удовлетворяване на изпълняемото право.

Действително, в практиката има случаи, при които разносите по изпълнението могат да нараснат над размера на вземането, поради това, че изпълнението е насочено върху недвижимо имущество, чиято стойност надвишава многократно материалния интерес. Когато оценката на описаното имущество надвишава размера на сумата, за която се иска изпълнение, се събира такса върху разликата (чл. 47, ал.3 от Тарифата за таксите, събирана от съдилищата по ГПК и т. 20 ТТРЗЧСИ /т.2 от забележките към т.20/).

По такъв начин, действително се създават предпоставки за сравнително малък дълг, например, да се опише недвижим имот на голяма стойност и съответно да се плати такса за опис, изчислена на база оценката на имота. Така високателят трябва да плати много голяма такса за опис, несъразмерна с вземането му, а дължникът с малко задължение се натоварва с големи разносци, тъй като разносите по изпълнението са за негова сметка.

Както бе аргументирано по-горе, установяването на принципа за съразмерност на принудителното изпълнение и, евентуално, установена от закона поредност на изпълнението, ще реши проблема с натоварване на страните с прекомерни разносци и ще ограничи възможностите за евентуална злоупотреба с процесуални права.

Друго решение на този проблем би могло да се дири в установяване максимален размер на таксата за опис на движимо и недвижимо имущество, но не и за окончателната такса за събрана сума. Следва да се има предвид, че таксата за опис се приспада от таксата за събрана сума. Подходящо би било максималният размер на таксата за опис да не е в абсолютна стойност, а ефектът да се постигне чрез изчисляване таксата само на база сумата, за която се иска изпълнение (вземането, чието удовлетворяване се търси), а не оценката на имота.

Считам, че сполучливо решение би било и установяването на една общава авансова такса за образуване на изпълнително дело, имуществено проучване и предприемане на първоначалните действия от съдебния изпълнител, включително едновременните действия с поканата за доброволно изпълнение, изразяващи се в налагане на запори и възбрани. По този начин би се предотвратило лавинообразното нарастване на дълга при образуване на изпълнителното дело.

Тези решения могат да се постигнат чрез изменение на действащите Тарифи, а не на ГПК.

Все с оглед облекчаване длъжниците по парични вземания, заслужава да се обмисли възможността за намаляване и въвеждане на максимален размер на държавните такси за съдебна защита на гражданска права, особено в производства, които не представляват голяма правна и фактическа сложност (например, заповедното производство). Тези разноски се включват в изпълнителния титул, вследствие на което стават предмет на принудително изпълнение срещу длъжниците.

Във връзка с гореизложеното, могат да бъдат обсъдени следните алтернативни предложения за изменения на нормативни разпоредби:

ВАРИАНТ 1:

В Чл. 442 се създава нова ал. 2 със следното съдържание:

„(2) Изпълнението на парично вземане се насочва върху движимите вещи и вземанията на длъжника в продължение на шест месеца. Ако вземането или част от него не може да се събере по този ред, изпълнението може да се насочи върху недвижим имот на длъжника. Съдебният изпълнител може да предприеме действия по обезпечаване на вземането на взискателя и преди изтичане на срока по изречение първо.”

В Чл. 449 се създава нова ал.3 със следното съдържание:

„(2) Съдебният изпълнител може да предприеме действия по обезпечаване на вземането на взискателя чрез налагане на възбрана и запор и преди изпращане на покана за доброволно изпълнение. В този случай се прилага чл. 393, ал.2 ГПК.

ВАРИАНТ 2:

1. „(4) Процентът на пропорционалната такса по изпълнителните дела намалява с увеличаване на интереса, като таксата за извършване на опис на движими и недвижими имущества, включително на налични ценни книжа, се изчислява въз основа на размера на сумата, за която се иска принудително изпълнение.”

2. Да отпадне ал.3 на чл. 47, ал.3 от Тарифата за таксите, събиращи от съдилищата по ГПК и т. 2 от забележките към т. 20 от ТТРЗЧСИ.

§ 2. В Чл. 79 се създава нова ал. 3 със следното съдържание:

„(3) Върху сумата, която дължникът е погасил в срока за доброволно изпълнение, такса не се събира.”

Това законодателно предложение е несполучливо и страда от редакционно несъвършенство и неяснота. На първо място, в предложения текст на ал.3 не се уточнява за коя такса се касае, доколкото за започване на изпълнението се дължат съответни авансови такси (за образуване на изпълнително дело, за цялостното проучване имуществото на дължника, за налагане на възбрана и запор и за други необходими действия). Несправедливо би било тези разноски да останат в тежест на взискателя. Същевременно, несполучливо е и отпадането на таксата за събрана сума. В крайна сметка, дължникът плаща в срока за доброволно изпълнение благодарение намесата на съдебния изпълнител, което представлява стимул за дължника да изпълни, за да не бъде упражнена върху него правна принуда чрез приемане на изпълнителни действия.

Следва да се има предвид, че щом се е стигнало до образуване на изпълнително производство дължникът е упорствал и не е изпълнявал доброволно, въпреки че е имал такава възможност. В авторитетната литература по гражданско процесуално право се критикува законовото изискване по чл. 428, ал.1 ГПК на дължника по изпълнението да бъде даван срок за доброволно изпълнение. Когато изпълнителният лист е издаден въз основа на влязло в сила съдебно решение, постановено срещу него, е нерезонно даването на нов двуседмичен срок за доброволно изпълнение, при положение, че кредиторът е водил продължителен и скъп исков процес срещу дължника, след което да трябва да чака нов двуседмичен срок преди да предприеме действия по принудително изпълнение (в този смисъл Ж. Сталев, А. Мингова, О. Стамболиев, В. Попова, Р. Иванова, *Българско гражданско процесуално право*, Девето издание. С. 2012, стр. 978). По тази причина чл. 428, ал.1, изр.второ ГПК предвижда, че когато заповедта за изпълнение е била връчена на дължника, нов срок за доброволно изпълнение не се дава.

От изложеното става ясно, че **дължникът е имал достатъчен срок и възможност да изпълни доброволно.**

Когато става въпрос за изпълнително основание, създадено в резултат на воден исков процес, участието на дължника в процеса гарантира знанието му за постановеното срещу него решение, което той има възможност да изпълни и без да се стига до изпълнителен процес. Дължникът е знаел, че дължи и е можел да плати доброволно, но не го е сторил, а е принудил кредитора да се обърне към съдебен изпълнител, което е свързано с допълнителни разноски.

По такива съображения – изпълнението е станало след образуване на изпълнителното производство (до което се е стигнало поради нежеланието и упорството на дължника да плати), константната съдебна практика на ВКС приема, че таксата по т. 26 ТТРЗЧСИ за събрана сума се дължи независимо от начина на плащане – по изпълнителното дело или пряко на взискателя. Плащането е направено след започване на изпълнителното производство, когато дължникът е погасил задължението си след предявяване на изпълнителния лист от взискателя пред съдебния изпълнител - съгласно чл. 426, ал.1 ГПК изпълнението започва, когато взискателят поиска писмено от съдебния изпълнител да пристъпи към изпълнение на основание представен изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на изпълнение. Плащането на задължението е извършено при висящо дело за принудително изпълнение, поради което дължникът дължи пропорционална такса върху събраната сума (в този смисъл *Решение № 640 от 04.10.2010г. по гр.д. № 920 по описа за 2009 г. на ВКС, IV ГО, постановено по реда на чл. 290 ГПК*).

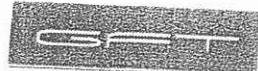
След като дори начинът за плащане е без значение, щом се е стигнало до образуване на изпълнително дело, то не би следвало да дължникът да бъде изцяло освобождаван от пропорционална такса за събрана сума, макар и да е погасил в срока за доброволно изпълнение. Това би насърчило недобросъвестни дължници по парични вземания да не изпълняват доброволно съдебни решения, а да чакат образуване на изпълнително дело, като допълнително забавят и затрудняват кредитора. Сред такива дължници са или потенциално могат да попаднат и несъмнено платежоспособни субекти, каквито са, например, застрахователните дружества и банките. В мотивите към законопроекта липсва анализ до какъв ефект, включително социален, би довело предложението за изменение на законовата разпоредба.

Угрозата от понасяне на отговорността за разноски по изпълнението е допълнителен стимул за дължника да изпълни

доброволно без прилагане на способи за принудително изпълнение (подобно значение има и отговорността за разноски в исковия процес – стимул за страните да уредят доброволно отношенията си и спирачка за водене на неоснователни искове). В отговорността на дължника за разноски по чл. 79 ГПК още веднъж се проявява функцията на изпълнителния процес на защита-санкция за нарушенi субективни граждансki права.

Законодателят следва сериозно да обмисли и ефекта от отмяната на таксата за събрана сума в срока за доброволно изпълнение за бюджета. Загубите за бюджета ще бъдат налице и ще се изразят в загуба на приходи от ДДС и преки данъци. И това ще бъде резултат от недобре балансирана защита интересите на дължници, които просто упорстват или не желаят да платят доброволно преди изпълнителното дело. **Който е в състояние да плати в срока за доброволно изпълнение, той разполага със свободни парични средства, а това очевидно са, най-вече, платежоспособни и икономически силни субекти.** Дължниците, които са в затруднено положение, които нямат ликвидни средства, не биха могли да се възползват от срока за доброволно изпълнение, т.e. **в масовия случай дължниците няма да бъдат облекчени.** В тази връзка, двуседмичният срок, даден с поканата за доброволно изпълнение, не може да бъде продължаван от съдебния изпълнител (*Решение 172-53-I-2, цитирано по Ж. Сталев, А. Мингова, О. Стамболиев, В. Попова, Р. Иванова, Цит.съч, стр. 976*). Така, **облекчени в крайна сметка ще се окажат икономически силните субекти - дължници, които законът не би следвало да защитава приоритетно за сметка на интереса на кредиторите и останалите дължници.**

Самото администриране на изпълнителното производство също ще се затрудни. Така например, едновременно с изпращане на покана за доброволно изпълнение /ПДИ/, съдебният изпълнител е предприел действия по реда на чл. 449, ал.1 ГПК чрез налагане запор върху вземане (трудово възнаграждение, вземания по банкови сметки). В ПДИ и запорните съобщения съдебният изпълнител е включил и окончателната такса за събрана сума, парите постъпват по сметката на съдебния изпълнител в срока, а много често и преди срока за доброволно изпълнение, при което ще трябва да се връщат пари. Предложената редакция на разпоредбата позволява подобно тълкуване – в предложения текст не се използва изразът „плащане“ или „доброволно плащане“, а „погасяване“ на вземането в срока за доброволно изпълнение (при което „погасяването“ може да е в резултат не само на доброволно плащане, а на

предприетите от съдебния изпълнител едновременни действия с поканата за доброволно изпълнение). Освен това, при частично погасяване на вземането в срока за доброволно изпълнение, поради доброволно плащане от дължника, ще се наложи преизчисляване на окончателната такса за остатъка от непогасеното вземане.

В случай, че все пак законодателят желае да облекчи дължниците, които плащат доброволно в срока за доброволно изпълнение (независимо от изложените съображения), той би могъл да обмисли намаляване на таксата за събрана сума, което може да се постигне чрез изменение на т. 26 ТТРЗЧСИ, като напр. таксата стане $1/3$ от определения съгласно Тарифата размер. Това би съответствало на правното действие на поканата за доброволно изпълнение, при връчване на която се учредява процесуално изпълнително правоотношение между съдебния изпълнител и дължника. Предназначението на поканата за доброволно изпълнение е да стимулира дължника да изпълни. Изпълнявайки поканата на съдебния изпълнител да изпълни доброволно, дължникът съдейства на органа на принудително изпълнение да осъществи възложените му функции. Като компенсация за оказаното съдействие, изразяващо се в доброволно плащане, дължникът може да получи отстъпка от дължимата такса по т.26 ТТРЗЧСИ, размерът на която му е съобщен с ПДИ, за което облекчение дължникът следва да бъде уведомен пак с ПДИ.

Алтернативни предложения за изменения на нормативни разпоредби:

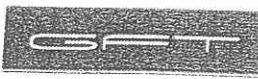
ВАРИАНТ:

В Чл. 79 се създава нова ал. З със следното съдържание :

„(3) Когато дължникът плати в срока за доброволно изпълнение, той дължи разносите по изпълнението, като в този случай пропорционалната такса за събрана сума е в размер на $1/3$ от определения в тарифата по чл. 73, ал.3 размер.”

В същия смисъл следва да се измени и чл. 83, ал.2 ЗЧСИ

„(2) Процентът на пропорционалната такса според материалния интерес намалява с увеличаване на интереса. Когато дължникът плати в срока за доброволно изпълнение, той дължи разносите по изпълнението, като в този случай пропорционалната такса за събрана сума е

в размер на 1/3 от определения в тарифата по чл. 78, ал. 2 размер.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 7. В Закона за частните съдебни изпълнители (Обн., ДВ, бр. 43 от 20.05.2005 г., в сила от 1.09.2005 г., изм., бр. 39 от 12.05.2006 г., в сила от 12.05.2006 г., изм. и доп., бр. 31 от 13.04.2007 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 64 от 7.08.2007 г., бр. 69 от 5.08.2008 г., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 82 от 21.10.2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл.78 се добавя нова ал. 4 със следното съдържание:
„(4) Върху сумата, която дължникът е погасил в срока за доброволно изпълнение, такса не се събира.”

Следва да се имат предвид коментарите по-горе относно изменението на чл. 79 ГПК

2. В член 83, ал. 2 след думата „интереса се добавя „, като таксата не може да надвишава максималния размер, определен в тарифата по чл. 78, ал. 2.”.

Следва да се имат предвид коментарите по-горе относно изменението на чл. 73 ГПК

3. В чл.83 се създава нова ал.4 със следното съдържание:
„(4) При определяне на сумата на материалния интерес не се включва адвокатското възнаграждение. „

Считам, че предложението е несполучливо. **Всички разноски по изпълнението са за сметка на дължника съгласно чл. 79 ГПК.** За да се стигне до изпълнителен процес, очевидно дължникът е бездействал и не е удовлетворил притезанието на кредитора, като го е принудил да се обърне към съдебен изпълнител. Нормално е в изпълнителното производство взискателят да се представлява от адвокат, на който плаща възнаграждение за оказаната правна защита и съдействие.

Ето защо, разноските за адвокатско възнаграждение също представляват подлежаща на събиране сума за взискателя, като ако този резултат е постигнат, за събраната сума следва да се дължи и съответна такса по чл. 53 от Тарифата за таксите, събирани от съдилищата по ГПК, съответно т. 26 ТТРЗЧСИ.

Съдебният изпълнител е положил труд и усилия и е събрали платеното адвокатско възнаграждение по същия начин, както и инкорпорираното в изпълнителния титул подлежащо на изпълнение вземане.

Същевременно, следва да се подчертава, че дължникът по никакъв начин не е лишен от защита, тъй като с изменението на чл. 435, ал.2 ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 2010г.) се създаде възможността за обжалване на постановлението за разносите в изпълнителното производство, включително поради прекомерност на адвокатското възнаграждение.

гр. София,
29.02.2012г.

С уважение:

адв. Александър Тонев/